

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

זרקור לאיראן

פברואר 2010 – בהמך 1388
לשבוע שבין 11/2/10 – 18/2/10
עורך: רו צימט

במוקד אירועי השבוע

- ✓ בעקבות "יום המהפכה": ביטחון עצמי גובר בקרב השמרנים, חשבון נפש בקרב הרפורמיסטיים.
- ✓ איראן עוקבת בדריכות אחר מאמצי ישראל וארה"ב לשכנע את רוסיה להקשיח את מדיניותה כלפי טהראן.
- ✓ המשבר הכלכלי פוקד גם את משק החשמל האיראני.
- ✓ תמונות השבוע: טקסי האבלות לרגל יום מותו של האמאם השיעי השמיני, האמאם רזא, בעיר משהד.

בעקבות יום המהפכה: ביטחון עצמי גובר בקרב השמרנים, חשבון נפש בקרב הרפורמיסטיים

"There were 300 of us, maximum 500. Against 10,000 people...It means they won and we lost. They defeated us. They were able to gather so many people. But this doesn't mean we have been defeated for good. It's a defeat for now. We need time to regroup".

(מרתזא, סטודנט בן 23, בראיון לסוכנות הידיעות AP, 11 פברואר).

אמצעי התקשורת המזוהים עם המחנה השמרני הציגו בשבוע החולף את כישלון האופוזיציה הרפורמיסטית להפוך את יום המהפכה האסלאמית להפגנת עוצמה כביטוי לתבוסת תנועת המחאה הירוקה באיראן ולתמיכת העם במשטר. אתרים המזוהים עם המחנה הרפורמיסטי הודו, כי הפגנות יום המהפכה, שצוין ביום חמישי שעבר, ביטאו הישג של המשטר אך הדגישו, כי אין מדובר בסופה של תנועת המחאה הרפורמיסטית.

במאמר פרשנות, שהופיע באתר ראה-י סבז (Rah-e Sabz, הדרך הירוקה) המזוהה עם תומכי מנהיג האופוזיציה, מיר-חסיין מוסוי (Mir-Hossein Mousavi), פורטו הגורמים המרכזיים לכישלון האופוזיציה להפוך את יום המהפכה להפגנת כוח של תנועת המחאה. המאמר ביטא את עמדתם של רבים מתומכי האופוזיציה הרפורמיסטית ביחס לכישלון האופוזיציה בתהלוכות יום המהפכה ופירט מספר גורמים שעמדו בבסיס הכישלון: חוסר יכולתה של התנועה הירוקה להתמודד עם תומכי הממשלה הרבים שהתייצבו לתהלוכות; צעדי הדיכוי החריפים שננקטו מצד השלטונות וכוחות הביטחון כנגד האופוזיציה; ותכנון לקוי ובלתי-מעשי של פעילות האופוזיציה במהלך היום, ובכלל זאת בחירה שגויה של מסלול התהלוכות מצד פעילי האופוזיציה.

מחבר המאמר המליץ ללמוד את הלקחים מיום המהפכה ולאמץ טקטיקות חדשות של מאבק אזרחי-עממי, שייקחו בחשבון את פוטנציאל הדיכוי מצד השלטונות, כפי שזה בא לידי ביטוי במהלך "יום המהפכה" (ראה-י סבז, 12 פברואר).

הצורך בחשבון נפש ניכר גם בתגובות ליום המהפכה בבלוגים המזוהים עם תומכי האופוזיציה הרפורמיסטית. אחד הבלוגרים (http://emipmans.blogspot.com/2010/02/22_12.html) הודה, כי ציפיות האופוזיציה הרפורמיסטית מ"יום המהפכה" לא התממשו, אך הדגיש כי התנועה הירוקה לא הגיעה אל קיצה. אסור להפוך את התקווה לייאוש ויש לנצל את ההזדמנות כדי להסיר את המגבלות מעל תנועת המחאה, להגדיר בצורה ברורה יותר את יעדיה ולשפר את אסטרטגיית הפעולה שלה.

בתוך כך מתח העיתונאי הרפורמיסטי הבכיר, עבאס עבדי (Abbas Abdi), המשמש כאחד מיועציו של מנהיג האופוזיציה, מהדי כרובי, ביקורת על אופן התנהלותה של האופוזיציה הרפורמיסטית. בראיון, שהעניק השבוע לאתר בפרסית של שירות התקשורת הגרמני דויטשה וולה (Deutsche Welle), ייחס עבדי את חולשת האופוזיציה לאסטרטגיה השגויה שאימצה בחודשים האחרונים. הוא טען, כי אסטרטגיית הציאה לרחובות שאימצה התנועה הירוקה הייתה שגויה; הסיסמאות והדרישות שהועלו על-ידה לא היו עקביות והיא נעדרה הנהגה ריכוזית וכריזמטית. כישלון האופוזיציה, כפי שניכר בתהלוכות "יום המהפכה", מהווה לדבריו ביטוי להיחלשותה הגוברת בחודשים האחרונים.

לדברי עבדי, לא ניתן לייחס את היחלשות התנועה רק לצעדי הדיכוי שננקטו על-ידי השלטונות, כיוון שדיכוי האופוזיציה אינו מהווה תופעה חדשה באיראן. נקודת החולשה המרכזית של האופוזיציה לדעת עבדי היא העדר הנהגה ריכוזית. על תנועה חברתית להיות מונהגת ולא ייתכן

שתומכי האופוזיציה יצאו להפגין ברחובות בהעדר יד מכוונת. יש צורך בהנהגה שתפקח על ההפגנות ותוכל להגיב ולהכווין את המפגינים במקרה של התנגשות עם כוחות הביטחון. על האופוזיציה ללמוד את הלקח מתהלוכות "יום מהפכה", אמר עבדי, לשנות אסטרטגיה ולנסות להעביר את הכדור למגרשה של הממשלה על מנת לאלצה לשנות את מדיניותה (דויטשה וולה בפרסית, 12 פברואר).

ההכרה בצורך לאמץ אסטרטגיה חדשה עבור התנועה הירוקה ניכרה גם בראיון, שהעניק השבוע מנהיג האופוזיציה, מהדי כרובי, לעיתון הבריטי סאנדיי טלגרף. בראיון אמר כרובי, כי הוא צפוי להיפגש בקרוב עם עמיתו, מיר-חסיין מוסוי, על מנת לדון עימו בגיבוש אסטרטגיות חדשות עבור תנועת המחאה. כרובי ציין, כי האופוזיציה לא תוותר על המשך המאבק למען זכויות העם, אך הוסיף, כי יש למצוא את הדרך הראויה למימוש זכויות אלה (סאנדיי טלגרף, 13 פברואר).

במחנה השמרני, לעומת זאת, הובעה כצפוי שביעות רצון מכישלון האופוזיציה הרפורמיסטית במהלך יום המהפכה. אתרים תומכי הממשלה הגדירו את תהלוכות היום כמותה של תנועת המחאה וכמשאל-עם, שהוכיח את תמיכת הרוב המוחלט של הציבור האיראני במשטר.

במסר מיוחד, שפרסם המנהיג העליון בעקבות יום המהפכה, הביע איתאללה עלי ח'אמנהאי את תודתו והערכתו למיליוני המשתתפים בתהלוכות היום וציין, כי נוכחותם של עשרות מיליוני אזרחים בחגיגות המהפכה מספיקה כדי לעורר את האויבים הפנימיים והמרומים באיראן ולהוכיח להם, שדרכו של העם האיראני היא דרך האסלאם והאמאם ח'מיני (סוכנויות הידיעות, 12 פברואר).

גם דרשן תפילות יום השישי בטהראן, חג'ת אלאסלאם כאט'ם צדיקי (Kazem Sediqi), בירך על ההשתתפות ההמונית בתהלוכות יום המהפכה והגדירה כביטוי לאחדות, עוצמה ונאמנות לשלטון חכם הדת. העם האיראני הוכיח לדבריו, שלתעמולה מצד אויבי איראן אין כל השפעה על אחדותו ועל לכידותו. צדיקי אף איים, כי מעתה ואילך לא תינקט עוד מדיניות סובלנית כלפי אלה המעזים להעלות טענות חסרות בסיס כנגד המשטר (אירנ"א, 12 פברואר).

האתר האולטרה-שמרני רג'א ניוז הגדיר את תהלוכות יום המהפכה כתבוסה גדולה של "המסיתים" ואת תגובת התקשורת הרפורמיסטית כהודאה בתבוסה זו. נוכחותם חסרת התקדים של אזרחי איראן בתהלוכות הביאה לייאוש בקרב המיעוט הירוק, שלא היה מוכן לקבל את רצון הרוב בבחירות לנשיאות, נכתב ברג'א ניוז. ייאוש זה אף הוביל בתוך זמן קצר לחילופי האשמות בתנועה הרפורמיסטית ולחיפוש האשמים בכישלון (רג'א ניוז, 12 פברואר).

סוכנות הידיעות פארס עסקה אף היא בהרחבה בתהלוכות יום המהפכה והציגה אותן כביטוי ברור וחד-משמעי לכישלון האופוזיציה. השתתפות מיליוני אזרחים בהפגנות תמיכה במהפכה ובמשטר בכל רחבי איראן, נכתב בפארס, ביטאו את אהבתו ונאמנותו של העם האיראני למשטר, למנהיג העליון ולערכי המהפכה. בהתלהבותו הוכיח העם לכל אויבי איראן מבית ומחוץ את נאמנותו למהפכה. הפגנות יום המהפכה צריכות לשמש מסר למנהיגי האופוזיציה ולאויבי המשטר, כי תקוותם נגוזה וכי מזימותיהם סוכלו (פארס, 12 פברואר).

גם במאמר מערכת, שהתפרסם ביומון כיהאן, נכתב, כי תהלוכות יום המהפכה ביטאו את אחדותו ועוצמתו של העם האיראני, שניצב בפני תעמולה נרחבת מצד אויבי איראן. הגיע הזמן, נכתב בכיהאן, שאלה שזיהמו את האווירה במדינה לאחר הבחירות ובמהלך מהומות החודשים האחרונים וכוננו קשרים עם ארה"ב ובריטניה יתעוררו ויתפכחו מאשליותיהם.

עוד נכתב במאמר, כי עתה, משנכשלה מזימת המערב לערער את יציבות המשטר באיראן, חידשו מנהיגי ארה"ב את תוכניות האיראנופוביה שלהם בניסיון להפחיד את מדינות האזור מפני איראן. הדבר ניכר בנסיעתה של מזכירת המדינה, הילרי קלינטון, למדינות המפרץ ובנסיעותיהם של בכירים אמריקאים נוספים למדינות במזרח התיכון ובאסיה המרכזית בניסיון להשיג את תמיכתן בהטלת סנקציות חדשות נגד איראן ולהפחידן מהסכנה של איראן גרעינית.

העם האיראני הוכיח, עם זאת, פעם אחר פעם, כי על אף ניסיונות אויביו והלחצים הגוברים כנגד ארצו, הוא ניצב איתן לצד המשטר והמדינה. ככל שיחריפו הסנקציות נגד איראן, כך תגדל אחדותו של העם האיראני ותעמיק עוינותו כלפי המערב וארה"ב (כיהאן, 16 פברואר).

איראן עוקבת בדריכות אחר מאמצי ישראל וארה"ב לשכנע את רוסיה להקשיח את מדיניותה כלפי טהראן

הלחץ הגובר מצד ארה"ב וישראל על רוסיה בניסיון לשנות את מדיניותה כלפי איראן זכה השבוע להד תקשורת נרחב בטהראן.

במסיבת העיתונאים השבועית שלו התייחס דובר משרד החוץ האיראני, ראמין מהמאן-פ'רסט (Ramin Mehmanparast), למאמצים לשכנע את רוסיה להגביר את הלחץ על איראן. הוא המליץ לרוסיה ולסין לאמץ גישה ריאליסטית כלפי איראן ולהימנע מהצטרפות לדרך הבלתי-מוצלחת כדבריו של הפעלת לחצים, איומים וסנקציות נגדה (פארס, 16 פברואר).

גם הנשיא אחמדינז'אד נדרש השבוע ליחסי איראן-רוסיה. בראיון שהעניק לכתב-העת הרוסי "VIP Premier" (11 פברואר) הדגיש הנשיא, כי היחסים האסטרטגיים בין רוסיה לבין איראן משרתים את האינטרסים של שתי המדינות ואף רמז, כי היענות רוסית ללחץ המערבי להקשיח את עמדתה כלפי איראן עלולה לפגוע באינטרסים רוסיים. אחמדינז'אד ציין, כי ברית נאט"ו מהווה כיום איום הן על רוסיה והן על איראן וכי לאיראן חשיבות רבה ביכולתה של רוסיה להתמודד לנוכח איום זה. אלה שאינם מעוניינים באיראן חזקה גם אינם מעוניינים ברוסיה חזקה, אמר הנשיא, וחזוק הקשרים בין שתי המדינות משרת לפיכך את האינטרסים הרוסיים. הנשיא הוסיף, כי לאיראן אין כל כוונה לפגוע בקשריה עם רוסיה בלחץ המערב וכי היא מצפה ליחס דומה מצד רוסיה.

אחמדינז'אד התייחס ליחסים בין איראן לבין רוסיה גם במסיבת עיתונאים שקיים השבוע בטהראן. הנשיא אמר, כי הוא אינו סבור שרוסיה תתמוך בסנקציות נוספות נגד איראן. לאיראן יחסים טובים עם רוסיה, הוסיף אחמדינז'אד, והיא מעוניינת אף להרחיבם (סוכנויות הידיעות, 16 פברואר).

העיתונות האיראנית עקבה אף היא אחר הגברת הלחצים המדיניים על רוסיה מצד ארה"ב וישראל. במאמר מערכת, שהתפרסם ביומון הפרו-ממשלתי "איראן", נכתב, כי בדומה לביקורים קודמים של בכירים ישראלים ואמריקאים ברוסיה, צפוי גם ביקורו הנוכחי של ראש ממשלת ישראל, בנימין נתניהו, במוסקבה להיכשל. היומון העריך, כי הביקור לא יביא לשינוי בעמדתה של רוסיה או להחלשת הידידות האסטרטגית בינה לבין איראן. בשנתיים האחרונות, נכתב במאמר, הפעילו ישראל וארה"ב לחצים כבדים על רוסיה בניסיון לשכנעה לבטל את מכירת מערכת ההגנה האווירית S-300 לאיראן ולהפסיק את שיתוף הפעולה שלה עם איראן. אם מאמצים אלה נכשלו בשעה שהנשיא אובמה היה בשיא עוצמתו, הרי שלנוכח המשבר ביחסים בין ארה"ב לבין ישראל והקיפאון בתהליך המדיני בין ישראל לבין הפלסטינים אין כל סיכוי, שהרוסים יענו דווקא עכשיו לדרישות לשנות את גישתם כלפי טהראן (איראן, 16 פברואר).

היומון הרפורמיסטי מרדם סאלארי, לעומת זאת, הבליט השבוע דווקא את הצהרת דוברת הקרמלין במהלך ביקור ראש הממשלה נתניהו במוסקבה לפיה רוסיה אינה מוציאה מכלל אפשרות הטלת סנקציות נוספות נגד איראן אם זו לא תעמוד בהתחייבויותיה לקהילה הבינלאומית בנוגע לתוכניתה הגרעינית. עמדה רוסית זו הייתה לדברי היומון צפויה לנוכח ההבנות שהושגו לאחרונה בין רוסיה לבין ארה"ב והיענות האמריקאית לדרישותיה של רוסיה בסוגיית אוקראינה. היומון הזהיר, כי עמדת רוסיה מותירה את סין כמדינה היחידה המתנגדת להטלת סנקציות נגד איראן משיקולים כלכליים וכי הלחץ האמריקאי עלול להוביל לשינוי גם בעמדת סין כלפי איראן בתמורה ליתורים מצד וושינגטון לדרישותיה של סין בסוגיות אחרות (מרדם סאלארי, 17 פברואר).

המשבר הכלכלי פוקד גם את משק החשמל האיראני

יו"ר סינדיקט תעשיית יצרני החשמל, מחמד פ'ארסא (Mohammad Parsa), הזהיר השבוע, כי כ-900 אלף עובדים המועסקים בצורה ישירה או עקיפה בתעשיית החשמל האיראנית עלולים

לאבד בקרוב את מקום עבודתם בשל משבר פיננסי קשה הפוקד את תעשיית ייצור החשמל במדינה. עיקר המשבר נובע לדבריו מחוב ממשלתי לחברות ייצור החשמל המגיע לחמישה מיליארד דולר ועלול לחייב את יחידות ייצור החשמל להיסגר ולפטר את עובדיהן.

בראיון לסוכנות הידיעות אילנא אמר פ'ארסא, כי יחידות ייצור החשמל ניצבות כיום בפני בעיות רבות וכי פעילותן של רבות מהן מושבתת כליל או מתבצעת בתפוקה מצומצמת בלבד. הוא ציין, כי החוב הממשלתי לסינדיקט החשמל משמעותי במיוחד, כיוון שהממשלה – ובעיקר משרדי הנפט והאנרגיה - רוכשת למעלה מ-99 אחוזים מהחשמל המיוצר על-ידי סינדיקט יצרני החשמל. לדבריו, מונע החוב הממשלתי הכבד מהסינדיקט לעמוד בהחזר הלוואותיו לבנקים.

מקור התמונה: היומון דניא-י אקתצאד

פ'ארסא ציין, כי לנוכח המשבר הפוקד את חברות ייצור החשמל משתלטות בהדרגה חברות סיניות והודיות על משק החשמל האיראני. הוא הזהיר, כי אם לא ייפתרו הבעיות הקשות בפניהן ניצבת תעשיית החשמל, לא תוכל איראן לעמוד בהתחייבויותיה בנוגע להעברת חשמל לשווקים מחוץ לאיראן והיא עלולה אף לעמוד בפני משבר של השבתות חשמל ברחבי המדינה (אילנ"א, 15 פברואר).

יוזכר, כי בחודשים הקרובים עשויים מחירי החשמל באיראן להתייקר בעקבות יישומה הצפוי של הרפורמה במדיניות הסובסידיות, שאמורה לבטל את הסובסידיות הממשלתיות הניתנות כיום לדלק, גז טבעי וחשמל.

**תמונות השבוע: טקסי האבלות לרגל יום מותו של האמאם השיעי
השמיני, האמאם רזא, בעיר משהד (15 פברואר)**

